

(ISSN: 2602-4047)

Yiğit, M. E. & Güngör AKINCI, B. A. (2026). Örnek Olay Temelli Öğretim Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretiminde Deprem Farkındalığının Geliştirilmesi, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 11(32), 437-461.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.2921>

Article Type (Makale Türü): Araştırma Makalesi

ÖRNEK OLAY TEMELLİ ÖĞRETİM YOLUYLA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE DEPREM FARKINDALIĞININ GELİŞTİRİLMESİ

Melike Esra YİĞİT

Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye, melikeesrayigitt@gmail.com
ORCID: 0000 0001 5560 1194

Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI

Doç. Dr. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye, besimearzu@gmail.com
ORCID: 0000 0002 6641 5351

Gönderim tarihi: 26.05.2026

Kabul tarihi: 18.08.2026

Yayın tarihi: 02.09.2026

Öz

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan örnek olay yönteminin 5. sınıf öğrencilerinin deprem farkındalıklarının gelişimine etkisini incelemektir. Araştırma, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık etkinlikleri düzenleyebilme" öğrenme çıktısı temel alınarak yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla belirlenen 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler, örnek olay uygulamaları sonrasında uygulanan yapılandırılmış çalışma kâğıtları ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış; içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin deprem farkındalığının hazırlık bilinci, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve afet sonrası yaşam becerileri olmak üzere beş temel tema altında yapılandırıldığını göstermiştir. Ayrıca öğrenciler, örnek olay yönteminin depremi gerçek yaşam bağlamında değerlendirmelerine katkı sağladığını, öğrenmelerini kalıcı hâle getirdiğini ve olası bir deprem durumunda kendilerini daha bilinçli hissetmelerine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, örnek olay yönteminin öğrencilerin deprem farkındalığını yalnızca bilgi düzeyinde değil, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla geliştiren etkili bir öğretim yaklaşımı olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda afet eğitiminde örnek olay temelli öğretim uygulamalarının yaygınlaştırılması ve öğretim materyallerinin gerçek yaşam senaryolarıyla zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, örnek olay yöntemi, deprem farkındalığı, afet eğitimi, durum çalışması.

Sorumlu Yazar: Doç. Dr. Besime Arzu Güngör Akıncı, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, besimearzu@gmail.com

Etik Kurul Onayı: Araştırmanın etik kurul onayı, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 13.05.2024 tarih ve 446592 sayı numarası ile verilmiştir.

İntihal/Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

DEVELOPING EARTHQUAKE AWARENESS IN SOCIAL STUDIES TEACHING THROUGH CASE-BASED LEARNING

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of the case study method used in Social Studies lessons on the development of fifth-grade students' earthquake awareness. The study was conducted based on the learning outcome "Organizing awareness activities to reduce the effects of disasters that may occur in one's locality," included in the Social Studies Curriculum. A qualitative research approach was adopted, and the study was designed as a case study. The study group consisted of fifth-grade students selected through convenience sampling. Data were collected through structured worksheets administered following the case study activities and a semi-structured interview form and were analyzed using content analysis. The findings revealed that students' earthquake awareness was structured around five main themes: preparedness awareness, appropriate behavior during an earthquake, safe building awareness, social solidarity, and post-disaster life skills. Furthermore, students reported that the case study method helped them relate earthquakes to real-life contexts, contributed to more lasting learning, and helped them feel more aware of how to respond in the event of a possible earthquake. Overall, the findings indicated that the case study method was an effective instructional approach for developing students' earthquake awareness not only at the knowledge level but also across cognitive, affective, and behavioral dimensions. Accordingly, it is recommended that case-based teaching practices be more widely incorporated into disaster education and that instructional materials be enriched with real-life scenarios.

Keywords: Social Studies, case-based learning, earthquake awareness, disaster education, case study.

GİRİŞ

Türkiye, bulunduğu jeolojik konum nedeniyle dünyanın deprem tehlikesi yüksek ülkelerinden biridir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD, 2022) tarafından yürürlüğe konulan Türkiye Deprem Tehlike Haritası, deprem tehlikesinin ülkenin büyük bir bölümünde önemli düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'de 2019 yılında yürürlüğe giren Türkiye Deprem Tehlike Haritası ile birlikte, uzun yıllar kullanılan “deprem bölgesi” yaklaşımı terk edilmiş; bunun yerine koordinat bazlı en büyük yer ivmesi değerlerine dayanan olasılıksal deprem tehlikesi yaklaşımı benimsenmiştir ve ülke genelindeki deprem tehlikesi daha ayrıntılı ve bilimsel bir temelde ortaya konulmuştur (AFAD, 2022; Özmen, 2023). Bu durum, depremlerin yalnızca belirli bölgelerin değil, ülke genelinin dikkate alması gereken önemli bir afet riski olduğunu göstermektedir. Türkiye'de meydana gelen büyük depremler, depremlerin yalnızca jeolojik olaylar olmadığını; aynı zamanda eğitim, sağlık, ekonomi ve toplumsal yaşam üzerinde uzun süreli etkiler oluşturan çok boyutlu afetler olduğunu göstermektedir. Özellikle 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler, binlerce insanın yaşamını yitirmesine, milyonlarca kişinin doğrudan etkilenmesine ve eğitim faaliyetlerinin uzun süre kesintiye uğramasına neden olarak afetlere hazırlıklı olmanın önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu nedenle günümüzde afet yönetimi anlayışı, afet sonrasında müdahaleye odaklanan geleneksel yaklaşımdan uzaklaşarak afet risklerinin azaltılmasını ve toplumun dirençliliğinin artırılmasını önceleyen bütüncül bir yaklaşıma dönüşmüştür. Bu yaklaşımın temel bileşenlerinden biri ise bireylerde erken yaşlardan itibaren afet farkındalığı ve hazırlık kültürünün geliştirilmesidir.

Afetler, yalnızca can ve mal kayıplarına yol açan fiziksel olaylar olmayıp bireylerin psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamını uzun yıllar etkileyen çok boyutlu süreçlerdir. Büyük ölçekli afetler sonrasında yaşanan travmalar, eğitim süreçlerinin kesintiye uğraması, toplumsal dayanışma mekanizmalarının yeniden şekillenmesi ve ekonomik kayıplar, afetlerin toplum üzerindeki etkilerinin fiziksel yıkımla sınırlı olmadığını göstermektedir (United Nations Office for Disaster Risk Reduction [UNDRR], 2015; United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2024). Bu nedenle afetlere yönelik mücadelede yalnızca mühendislik çözümleri ve yapısal önlemler yeterli görülmemekte; bireylerin riskleri önceden fark edebilmelerini, doğru karar verebilmelerini ve güvenli davranışlar geliştirebilmelerini sağlayacak sürdürülebilir bir afet kültürünün oluşturulması da temel bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (AFAD, 2022; Shaw vd., 2011). Deprem farkındalığı, bireyin depremin nedenleri, olası etkileri ve korunma yollarına ilişkin bilgi sahibi olmasının yanı sıra, bu bilgileri günlük yaşamına yansıtarak deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında uygun davranışlar sergilemeye yönelik bilişsel ve duyuşsal farkındalık geliştirmesini ifade etmektedir (Paton, 2003; Shaw vd., 2011). Bu yönüyle deprem farkındalığı yalnızca bilgi edinmeyi değil, bilinçli davranış geliştirmeyi de kapsamaktadır. Buna karşılık afet okuryazarlığı, bireyin afetlere ilişkin doğru bilgiye ulaşabilme, bu bilgiyi değerlendirebilme, yorumlayabilme ve günlük yaşamında etkili biçimde kullanabilme yeterliliğini ifade eden daha kapsamlı bir kavramdır (Brown vd., 2014). Afet okuryazarlığı, deprem başta olmak üzere sel, heyelan, yangın ve diğer afet türlerini de kapsayan geniş bir bilgi ve beceri alanını içermektedir. Afet hazırlık davranışı ise bireyin afet öncesinde riskleri azaltmaya yönelik somut eylemlerini kapsamaktadır. Afet çantası hazırlama, aile afet planı oluşturma, güvenli toplanma alanlarını öğrenme, tahliye yollarını belirleme ve yapı güvenliğini sorgulama gibi uygulamalar afet hazırlık davranışlarına örnek olarak gösterilmektedir (Lindell & Perry, 2012; Paton & Johnston, 2017). Başka

bir ifadeyle afet hazırlık davranışı, bilgi ve farkındalığın davranışa dönüşmüş hâlidir. Bu kavramlarla yakından ilişkili olan risk algısı ise bireyin bir afetin gerçekleşme olasılığına ve olası sonuçlarının ciddiyetine ilişkin öznel değerlendirmesini ifade etmektedir (Slovic, 1987; Wachinger vd., 2013). Risk algısı yüksek bireylerin afet hazırlık davranışlarını gerçekleştirme eğilimlerinin daha fazla olduğu belirtilmekle birlikte, yüksek risk algısının tek başına yeterli olmadığı; hazırlık davranışlarının geliştirilmesinde eğitim, deneyim ve öz yeterlik gibi değişkenlerin de belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Paton, 2003).

Afet farkındalığının geliştirilmesinde okul, bireylere erken yaşlardan itibaren bilgi, beceri ve değer kazandıran en önemli kurumlardan biridir. Bu süreçte Sosyal Bilgiler dersi, yalnızca bilgi aktarımını hedefleyen bir ders olmanın ötesinde; öğrencilerin etkili vatandaşlık bilinci geliştirmelerini, toplumsal sorunlara duyarlılık kazanmalarını ve karşılaştıkları problemlere çözüm üretebilmelerini amaçlayan disiplinler arası bir yapıya sahiptir (National Council for the Social Studies [NCSS], 2013; Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024). Sosyal Bilgiler dersinin bireyi toplumsal yaşamın etkin bir üyesi olarak yetiştirmeyi hedefleyen yaklaşımı, afet eğitiminin temel amaçlarıyla doğrudan örtüşmektedir. Özellikle deprem gibi ani gelişen afetlerde bireylerin yalnızca bilgi sahibi olmaları yeterli olmayıp, karşılaştıkları durumları hızlı ve doğru biçimde değerlendirerek uygun davranışları sergileyebilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle afet eğitimi, öğrencilerin günlük yaşam problemleri üzerinde düşünmelerini ve alternatif çözüm yolları geliştirmelerini destekleyen Sosyal Bilgiler dersinin doğal öğrenme alanlarından biri olarak değerlendirilmektedir (Demirkaya, 2007; Şimşek, 2007). Bunun yanında Sosyal Bilgiler dersi, bireylerde toplumsal sorumluluk, yardımlaşma, dayanışma ve empati gibi demokratik değerlerin gelişimini desteklemektedir (NCSS, 2013; Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin afetlere ilişkin bilgi edinmelerinin ötesinde, afet öncesinde hazırlıklı olma, afet sırasında doğru karar verme ve afet sonrasında toplumsal dayanışmaya katılma gibi vatandaşlık sorumluluklarını içselleştirmelerine katkı sağlayan önemli bir öğretim ortamı sunmaktadır.

Afet eğitiminin temel amacı, bireylerin olası riskleri doğru değerlendirebilmeleri, beklenmedik durumlarda uygun kararlar alabilmeleri ve güvenli davranışları günlük yaşamlarına aktarabilmeleridir. Bu nedenle öğretim sürecinde öğrencilerin gerçek yaşamla ilişki kurabilecekleri, farklı çözüm yollarını tartışabilecekleri ve kararlarının olası sonuçlarını değerlendirebilecekleri öğrenme ortamlarının oluşturulması önem taşımaktadır (Merseth, 1991; Herreid, 1994). Bu özellikleriyle örnek olay yöntemi, gerçek yaşamdan alınan ya da gerçeğe uygun biçimde kurgulanan olayların öğrenciler tarafından analiz edilmesine dayanan öğrenci merkezli bir öğretim yaklaşımıdır. Öğrenciler örnek olaylar aracılığıyla olayları farklı bakış açılarından değerlendirmekte, neden-sonuç ilişkileri kurmakta, alternatif çözüm yolları geliştirmekte ve verdikleri kararların olası sonuçlarını sorgulamaktadır (Wassermann, 1994; Ersoy, 2017). Böylece öğrenme süreci, bilgi edinmenin ötesine geçerek öğrencilerin muhakeme, problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişimini destekleyen aktif bir yapıya dönüşmektedir. Örnek olay yöntemi, aynı zamanda öğrencilerin empati kurmalarına olanak sağlayan etkili öğrenme ortamları sunmaktadır. Özellikle deprem gibi bireysel ve toplumsal etkileri yüksek olaylarda öğrencilerin afetten etkilenen bireylerin yaşantılarını anlamaları, farklı bakış açılarını değerlendirmeleri ve toplumsal sorumluluk geliştirmeleri afet farkındalığının önemli bileşenleri arasında yer almaktadır (Jonassen, 2011).

Türkiye'de deprem farkındalığı üzerine gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir bölümü öğrencilerin bilgi düzeyi, tutumları veya farkındalık düzeylerini nicel veri toplama araçlarıyla belirlemeye odaklanmaktadır. Buna karşın öğrencilerin örnek olay temelli öğretim sürecinde deprem olgusunu nasıl anlamlandırdıklarını ve deprem farkındalığının hangi boyutlarda yapılandığını ortaya koyan nitel araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırma, örnek olay temelli öğretim sürecinde öğrencilerin deprem farkındalığına ilişkin söylemlerini inceleyerek söz konusu boşluğa katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Türkiye’de deprem farkındalığı üzerine gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir bölümü, öğrencilerin bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini nicel veri toplama araçlarıyla belirlemeye odaklanmaktadır. Buna karşın öğrencilerin örnek olay temelli öğretim sürecinde deprem olgusunu nasıl anlamlandırdıklarını ve deprem farkındalıklarının hangi boyutlarda şekillendiğini ortaya koyan nitel araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın “Evimiz Dünya” öğrenme alanında yer alan “Yaşadığı ilde meydana gelebilecek afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik farkındalık etkinlikleri düzenleyebilme” öğrenme çıktısı doğrultusunda gerçekleştirilen örnek olay temelli öğretim uygulamalarının öğrencilerin deprem farkındalıklarının gelişimine nasıl katkı sağladığını incelemektir. Bu doğrultuda öğrencilerin deprem öncesi hazırlık, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı, toplumsal dayanışma ve deprem sonrası yaşam becerilerine ilişkin farkındalıklarının örnek olaylar aracılığıyla nasıl şekillendiğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Türkiye'nin sismik olarak aktif bir kuşakta yer alması ve özellikle yakın dönemde yaşanan yıkıcı depremler (Darga, 2023), çocuklara yönelik afet eğitimi bir tercih olmaktan çıkıp yaşamsal bir zorunluluk haline getirmiştir. Alanyazındaki çalışmalar, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin teorik bilgiye sahip olsalar bile bunu sınıf içi eyleme dönüştürmekte zorlandıklarını göstermektedir (Filiz, 2024). Bu araştırma, örnek olay yöntemini (gerçek ya da kurgusal vaka senaryolarını) kullanarak, öğrencilerin bilgiyi içselleştirmesini, empati kurmasını ve problem çözme becerisi geliştirmesini sağlaması bakımından önemlidir. Araştırma, deprem olgusunu sadece sarsıntı anıyla sınırlı tutmayıp; hazırlık bilinci, deprem anı, güvenli yapı, toplumsal dayanışma ve afet sonrası yaşam becerileri gibi beş temel boyutta bütüncül olarak ele almaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, öğrencilere kapsamlı bir yaşam becerisi kazandırmaktadır. Alanyazında yapılan çalışmalar, öğretmen adaylarının afetlere karşı teorik bilgi sahibi olsalar dahi bu bilgiyi sınıf düzeyine sistemli biçimde aktarmakta zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay gibi öğrenciyi aktif kılan pedagojik yaklaşımlardan yararlanılmasını gerekli kılmaktadır (Filiz, 2024). Doğal afetlerin, özellikle de depremlerin çocuklar üzerinde bıraktığı derin izler eğitimsel bir müdahaleyi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Darga (2023) 6 Şubat depremleri sonrasında çocukların yoğun duygusal etkiler yaşadığını ve bu süreçte yapılandırılmış bir afet eğitiminin eksikliğini vurgularken; alanyazındaki benzer çalışmalar da depremlerin çocukların psikolojik, sosyal ve eğitsel gelişim alanlarında kalıcı hasarlar bıraktığını ve okullarda acil müdahale programlarının devreye sokulması gerektiğini savunmaktadır (Aydoğdu & Fofana, 2023). Bu çalışmanın ana problem cümlesi; “Sosyal bilgiler öğretiminde deprem farkındalık bilincinin oluşturulmasında örnek olay yönteminden etkili bir şekilde yararlanabilir miyiz?” şeklindedir. Bu doğrultuda belirlenen alt problemler şu şekildedir:

1. Hazırlık Bilinci: Örnek olay yöntemi, öğrencilerin deprem öncesi hazırlık bilincine nasıl katkı sağlamaktadır?

2. Deprem Anında Doğru Davranış: Örnek olay yöntemi, öğrencilerin deprem anındaki doğru davranış ve koruma bilincine nasıl katkı sağlamaktadır?
3. Güvenli Yapı Bilinci: Örnek olay yöntemi, öğrencilerin sağlam bina ve denetim bilincine nasıl katkı sağlamaktadır?
4. Toplumsal Dayanışma: Örnek olay yöntemi, öğrencilerin deprem sonrası toplumsal dayanışma, yardımlaşma ve empati bilincine ne katkı sağlamaktadır?
5. Deprem Sonrası Yaşam Becerileri: Örnek olay yöntemi, öğrencilerin deprem sonrası karşılaşılabilecek sorunlar ve davranışlar bilincine ne katkı sağlamaktadır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay yöntemiyle deprem farkındalık bilinci kazanma süreçlerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni işe koşulmuştur. Durum çalışması; güncel bir olguyu, olayı veya programı kendi gerçek yaşam alanı içinde, sınırlı bir zaman diliminde ve çoklu veri kaynakları aracılığıyla detaylı bir şekilde analiz etmeye olanak tanıyan bütüncül bir yaklaşımdır (Yin, 2018). Bu desenin tercih edilme nedeni; öğrencilerin deprem öncesi, esnası ve sonrasına yönelik farkındalık alanlarındaki söylemlerini, edindikleri kazanımları ve örnek olay uygulamalarına ilişkin algılarını sınıf ortamı dinamikleri içerisinde bütüncül, bağlamsal ve derinlemesine bir perspektifle ortaya koyabilmektir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde, Zonguldak ilinde bulunan resmî bir devlet okulunda 5. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, nitel araştırma geleneklerinde sıklıkla başvuru ve araştırmacıya zaman, mekân ile lojistik açıdan pratiklik sağlayan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi temel alınmıştır. Bu örnekleme yöntemi, araştırmacının yakınında bulunan, ulaşılması kolay ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan bir gruba araştırmayı yürütmesine imkân tanımaktadır (Creswell, 2013; Patton, 2014). Özellikle okul tabanlı ve eylem/durum odaklı çalışmalarda bu yöntemin tercih edilmesi, uygulama sürecinin kontrolü ve verimliliği açısından araştırmacıya önemli bir avantaj sunmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışma grubu, deprem farkındalık etkinliklerine ve araştırma sürecine aktif katılım sağlayan, yaşları 10-11 arasında değişen toplam 25 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların gerçek kimliklerini korumak ve bilimsel etik ilkelerine riayet etmek amacıyla analizlerde öğrencilerin isimleri gizli tutulmuş, kendilerine "Ö1, Ö2, Ö3..." şeklinde kodlar verilerek betimsel aktarımlar bu kodlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada deprem farkındalığı; öğrencilerin deprem öncesi hazırlık, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve deprem sonrası karşılaşılabilecek risklere ilişkin geliştirdikleri bilişsel ve duyuşsal farkındalıkların bütüncül bir yapısı olarak ele alınmaktadır. Araştırmada veri çeşitliliğini sağlamak

amacıyla iki farklı nitel veri kaynağından yararlanılmıştır. İlk veri kaynağını, her örnek olay etkinliğinin ardından öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yazılı yanıtlar oluştururken; ikinci veri kaynağını uygulama sonunda gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler oluşturmaktadır. Böylece öğrencilerin deprem farkındalığına ilişkin görüşleri hem öğretim süreci boyunca hem de uygulamanın sonunda değerlendirilmiş; farklı zamanlarda elde edilen verilerin birbirini desteklemesi araştırmanın inandırıcılığını artırmıştır. Süreç boyunca her örnek olay sonunda öğrencilerin yazılı ifadeleri ve uygulama sonunda gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler birbirini destekleyen iki veri setini oluşturmaktadır. Araştırmanın temel veri setini, altı haftalık uygulama sürecinde öğrencilere sunulan örnek olay metinleri ile bu örnek olaylara ilişkin açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları oluşturmaktadır. Çalışma kâğıtlarında deprem farkındalığının farklı boyutlarını ele alan gerçek veya kurgusal örnek olaylardan ve internet haberlerinden yararlanılmıştır. Uygulama sürecinde kullanılan çalışma kâğıtları, ele alınan deprem farkındalığı boyutları ve uygulama haftaları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örnek Olay Temelli Öğretim Uygulama Süreci

Uygulama Haftası	Deprem Farkındalığı Boyutu	Örnek Olay Çalışma Kâğıdı
Hafta 1	Deprem Hazırlık Bilinci	Depreme Ne Kadar Hazırım?
Hafta 2	Deprem Anı Doğru Davranış Bilinci	Merdivene Koşmak mı, Hayat Üçgeni mi?
Hafta 3	Güvenli Yapı Bilinci	Hatay’ın Erzin İlçesi
Hafta 4	Toplumsal Dayanışma Bilinci	Küçük Kalplerden Büyük Destekler
Hafta 5	Deprem Sonrası Yaşam Becerileri	Deprem Sadece Yeri Değil, Hayatları da Sarsar
Hafta 6	Genel Değerlendirme	Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler

Uygulama safhasının tamamlanmasının ardından, öğrencilerin altı haftalık uygulama süreci, vaka analizlerine ve deprem farkındalıklarına yönelik genel değerlendirmelerini, hislerini ve kalıcı kazanımlarını ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formu, esnek yapısı sayesinde öğrencilerin deprem farkındalık bilincine dair söylemlerini derinleştirmelerine ve örnek olay yönteminin etkililiğini kendi pencerelerinden yorumlamalarına olanak tanımaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine incelenerek benzer anlam taşıyan ifadelerin sistematik biçimde kodlanmasını ve ilişkili kodların belirli temalar altında bir araya getirilerek anlamlı bir bütün oluşturmasını sağlayan bir analiz tekniğidir (Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada veri analizine öncelikle öğrencilerin çalışma kâğıtlarında yer alan açık uçlu sorulara verdikleri yazılı yanıtların ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin ayrıntılı biçimde incelenmesiyle başlanmıştır. İnceleme sonucunda anlamlı veri birimleri belirlenmiş, benzer anlam taşıyan öğrenci ifadeleri kodlanmış ve ilişkili kodlar araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda temalar altında bir araya getirilmiştir.

Araştırmanın veri analizinde yalnızca uygulama sonunda gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler değil, öğretim süreci boyunca her bir örnek olay uygulamasının ardından öğrencilerin çalışma

kâğıtlarında yer alan açık uçlu sorulara verdikleri yazılı yanıtlar da kullanılmıştır. Böylece araştırma bulguları, öğretim süreci boyunca elde edilen yazılı öğrenci yanıtları ile uygulama sonunda gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin birlikte değerlendirilmesine dayandırılmıştır. Miles ve diğerlerine (2020) göre nitel veri analizinin temel amacı, ham verileri anlamlı örüntüler hâline getirerek araştırma sorularını açıklayabilecek kavramsal yapılara ulaşmaktır. Analiz sonucunda öğrencilerin deprem farkındalığına ilişkin ifadeleri; Deprem Hazırlık Bilinci, Deprem Anında Doğru Davranış Bilinci, Güvenli Yapı Bilinci, Toplumsal Dayanışma Bilinci ve Deprem Sonrası Yaşam Becerileri olmak üzere beş tema altında yapılandırılmıştır. Her bir tema altında belirlenen kodların görülme sıklıkları frekans (f) değerleriyle sunulmuş ve elde edilen bulgular doğrudan öğrenci ifadeleriyle desteklenmiştir. Öğrencilerin birden fazla görüş ifade edebilmesi nedeniyle aynı öğrenci birden fazla kod altında yer alabilmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan tablolar, ilgili tema kapsamında belirlenen kodları ve bu kodların frekanslarını gösterecek biçimde düzenlenmiş; bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda yorumlanmıştır.

Etik Kurul Onayı

Araştırmanın tüm aşamalarında bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Veri toplama süreci öncesinde katılımcı öğrencilerin ebeveynlerinden gerekli izinler alınmış, katılımcılar araştırmanın amacı ve uygulama süreci hakkında bilgilendirilmiştir. Araştırmanın etik kurul onayı, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 13.05.2024 tarih ve 446592 sayı numarası ile verilmiştir.

BULGULAR

Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin deprem farkındalığına ilişkin söylemlerinin ağırlıklı olarak deprem hazırlık bilinci, deprem anı doğru davranış bilinci, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma bilinci ve deprem sonrası yaşam becerileri olmak üzere beş temel tema etrafında yapılandığı görülmektedir.

Deprem Hazırlık Bilinci Teması

Öğrencilerle “Depreme Ne Kadar Hazırım?” örnek olayında deprem çantasında bulunması gereken eşyaların neler olduğu ve deprem çantası hazırlamanın önemi üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin “Deprem çantası bulundurmanın önemi nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar sonucunda oluşan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Deprem Hazırlık Bilinci Temasına İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kodlar	Frekanslar
İhtiyaçları karşılamaya yardımcı olma	11
Hayatta kalmayı sağlama	10
Arama kurtarma gelene kadar dayanmayı sağlama	2
Deprem anında hazırlıklı olma	2
Hiçbir şey yapamama	1

Öğrencilerin deprem çantasının işlevine ilişkin görüşlerinden elde edilen kodların frekansları incelendiğinde, “ihtiyaçları karşılamaya yardımcı olma” (f=11) ve “hayatta kalmayı sağlama” (f=10) kodlarının öne çıktığı

görülmektedir. Bu iki kodun diğer kodlara göre daha sık ifade edilmesi, öğrencilerin deprem çantasını afet sonrasında yaşamın sürdürülebilmesi ve temel gereksinimlerin karşılanması açısından önemli bir hazırlık unsuru olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu bulgu, öğrencilerin deprem çantasını yalnızca içerisinde çeşitli malzemelerin bulunduğu bir araç olarak değil, afet sonrasında bireyin temel ihtiyaçlarını karşılamasına ve yaşamını sürdürmesine yardımcı olan önemli bir hazırlık aracı olarak anlamlandırdıklarına işaret etmektedir. Bunun yanında “arama kurtarma gelene kadar dayanmayı sağlama” (f=2) ve “deprem anında hazırlıklı olma” (f=2) kodlarının da öğrenci ifadelerinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu görüşler, bazı öğrencilerin deprem çantasının özellikle afetin ilk saatlerinde, arama kurtarma ekipleri ulaşınca kadar bireyin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesine ve karşılaşılabileceği güçlüklerle hazırlıklı olmasına katkı sağlayabileceğinin farkında olduklarını göstermektedir. Buna karşılık “hiçbir şey yapamama” (f=1) kodunun yalnızca bir öğrenci ifadesinde ortaya çıktığı görülmektedir. Genel olarak kodların frekans dağılımları değerlendirildiğinde, öğrencilerin deprem çantasını ağırlıklı olarak temel ihtiyaçların karşılanması ve hayatta kalmanın desteklenmesiyle ilişkilendirdikleri; bunun yanında hazırlıklı olma ve afet sonrasında belirli bir süre kendi kendine yetebilme işlevleriyle de değerlendirdikleri söylenebilir. Bu bulgular, örnek olay uygulamasının öğrencilerin deprem çantasının afetlere hazırlıktaki işlevini farklı boyutlarıyla değerlendirmelerine katkı sağladığını düşündürmektedir. Kodların dağılımında ortaya çıkan bu eğilim, öğrencilerin örnek olay uygulamasının ardından çalışma kâğıtlarında yer alan açık uçlu sorulara verdikleri yazılı yanıtlarda da görülmektedir. Öğrenciler deprem çantasını temel ihtiyaçların karşılanması, hayatta kalma ve afet öncesinde hazırlıklı olma bağlamında değerlendirmişlerdir:

Ö3: Çok önemlidir çünkü ihtiyaçlarımızı gideririz ve deprem çantası hayati önem taşır.

Ö5: Deprem olduğu zaman o çantada ihtiyaçlarımız bulunur. Ondan dolayı bulundurmalıyız.

Ö12: Hayatımı kurtarabilmek için gece uyurken yanımda olmalı.

Ö14: Deprem çantası sağlık açısından önemlidir. Can kurtarır ve hayatta kalabilmemizi sağlar.

Ö19: Ailemle birlikte deprem olursa ne yapacağımızı önceden konuşur ve bir plan hazırlardım.

Öğrenci ifadeleri incelendiğinde deprem çantasının öğrenciler tarafından daha çok temel ihtiyaçları karşılama ve hayatta kalmayı sağlama işlevleriyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Ö3 ve Ö5’in ifadeleri, deprem çantasının afet sonrasında beslenme, sağlık ve diğer yaşamsal gereksinimlere ulaşmada önemli bir hazırlık aracı olarak algılandığını göstermektedir. Ö12 ve Ö14’ün söylemleri ise öğrencilerin deprem çantasını doğrudan “can kurtarma” ve “hayatta kalma” kavramlarıyla ilişkilendirdiklerini ortaya koymaktadır. Ö19’un aileyle önceden konuşma ve plan hazırlama vurgusu ise hazırlık bilincinin yalnızca malzeme teminiyle sınırlı kalmadığını; aile içi iletişim, görev paylaşımı ve afet öncesi planlama boyutlarını da içerdiğini göstermektedir. Bu bağlamda öğrencilerin deprem hazırlığını somut araçlar ve önleyici davranışlar üzerinden anlamlandırdıkları söylenebilir. Depreme hazırlık bilinci kazandırılması konusunda deprem çantası bulundurma önemi konusunda paylaşılan örnek olay ile öğrenciler, deprem hazırlığının yalnızca deprem çantası hazırlamakla sınırlı olmadığını; aile deprem planı oluşturma, toplanma alanlarını öğrenme, ev içindeki riskleri azaltma ve deprem gerçekleşmeden önce gerekli önlemleri alma gibi farklı boyutları içerdiğini fark etmişlerdir. Öğrenci cevapları, hazırlıklı olmanın can ve mal kayıplarını azaltmada önemli bir rol oynadığına yönelik farkındalıklarının geliştiğini göstermektedir.

Görüşme verileri incelendiğinde öğrencilerin deprem hazırlığını yalnızca deprem çantası hazırlamaktan ibaret görmedikleri, afet öncesinde alınacak önlemlerin hayatta kalma açısından belirleyici olduğuna yönelik farkındalık geliştirdikleri görülmektedir. Öğrenciler, deprem çantasının temel ihtiyaçların karşılanmasını sağladığını, aile bireyleriyle birlikte hareket planı oluşturmanın önemini ve olası bir afete karşı önceden hazırlıklı olunması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca hazırlığın bireysel olduğu kadar ailece yerine getirilmesi gereken bir sorumluluk olduğunu ifade etmeleri, örnek olay uygulamalarının deprem hazırlık kültürünün oluşmasına katkı sağladığını göstermektedir. Bu bulgular, görüşmelerde elde edilen hazırlık bilincine yönelik sonuçları destekler niteliktedir:

Ö3: Çok önemlidir çünkü ihtiyaçlarımızı gideririz ve deprem çantası hayati önem taşır.

Ö14: Deprem çantası sağlık açısından önemlidir. Can kurtarır ve hayatta kalabilmemizi sağlar.

Ö19: Ailemle birlikte deprem olursa ne yapacağımızı önceden konuşur ve bir plan hazırladım.

Öğrenci görüşmeleri de, örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem hazırlık bilincini geliştirdiğini göstermektedir. Öğrenciler, deprem çantasını hayatta kalmayı destekleyen ve temel ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan önemli bir hazırlık unsuru olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca deprem öncesinde aile bireyleriyle birlikte hareket planı oluşturmanın önemini vurgulamaları, hazırlığın bireysel olduğu kadar ailece yerine getirilmesi gereken bir sorumluluk olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Bu görüşler, örnek olay uygulamalarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Deprem Anı Doğru Davranış Bilinci Teması

Öğrencilerle “Merdivene Koşmak mı, Hayat Üçgeni mi?” örnek olayında deprem sırasında karşılaşılan tehlikelere karşı verilen tepkilere yönelik farkındalık üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin “Deprem sırasında bilinçli davranmanın önemi nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar sonucunda oluşan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3. Deprem Anında Doğru Davranış Bilinci Temasına İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kodlar	Frekanslar
Hayatta kalmayı sağlama	11
Zarar görmemeyi / korunmayı sağlama	7
Güvenliği sağlama	7
Paniklemeden hareket etmeyi sağlama	2
Diğer kişilere yardım etmeyi sağlama	1

Öğrencilerin “Deprem sırasında bilinçli davranmanın önemi nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen kodların frekansları incelendiğinde, “hayatta kalmayı sağlama” (f=11) kodunun öne çıktığı görülmektedir. Bunu “zarar görmemeyi/korunmayı sağlama” (f=7) ve “güvenliği sağlama” (f=7) kodları izlemektedir. Bu kodların diğer kodlara göre daha sık ifade edilmesi, öğrencilerin deprem sırasında bilinçli davranmayı ağırlıklı olarak yaşamın korunması, güvenliğin sağlanması ve olası fiziksel zararların azaltılmasıyla ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Bunun yanında “paniklemeden hareket etmeyi sağlama” (f=2) ve “diğer kişilere yardım etmeyi sağlama” (f=1) kodlarının da öğrenci ifadelerinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu bulgular, bazı öğrencilerin deprem sırasında bilinçli davranmayı yalnızca bireysel güvenlik açısından değil, panik kontrolü ve başkalarına yardım etme açısından da

değerlendirdiklerine işaret etmektedir. Genel olarak kodların frekans dağılımları değerlendirildiğinde, öğrencilerin deprem anında bilinçli davranmanın önemini öncelikle hayatta kalma, korunma ve güvenlik bağlamında anlamlandırdıkları; bunun yanında duygusal kontrol ve sosyal sorumluluk boyutlarıyla da ilişkilendirdikleri söylenebilir:

- Ö3: Önemlidir bilinçli olursak zarar görmeden bulunduğum yerden çıkabilirim.
- Ö5: Bilinçli davranmak hayatımızı kurtarmamızı sağlar.
- Ö7: Hayatta kalmamızı sağlar ve bazı insanların hayatını kurtarabiliriz.
- Ö8: Deprem sırasında bilinçli davranırsak hayatımız güvende olur. Yaralanma sakatlanma olmaz.
- Ö11: Hayatta kalmak.
- Ö13: Deprem hakkında bilinçli olduğumuz için kendimizi kurtarmak için o an ne yapmamız gerektiğini biliriz.

Bu öğrenci söylemleri, deprem sırasında bilinçli davranmanın öğrenciler tarafından büyük ölçüde yaşamı koruma, zarar görmeyi önleme ve doğru karar verme bağlamında anlamlandırıldığını göstermektedir. Ö3'ün "zarar görmeden bulunduğum yerden çıkabilirim" ifadesi, bilinçli davranışın güvenli tahliye ve korunma ile ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Ö5 ve Ö11'in söylemleri ise bilinçli davranmanın doğrudan hayatta kalma ile bağlantılı görüldüğünü göstermektedir. Ö7'nin "bazı insanların hayatını kurtarabiliriz" ifadesi, öğrencilerin deprem anında doğru davranışı yalnızca bireysel güvenlikle sınırlı düşünmediklerini, başkalarına yardım etme ve sosyal sorumluluk boyutuyla da ele aldıklarını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Ö8'in "hayatımız güvende olur, yaralanma sakatlanma olmaz" ifadesi ise öğrencilerin bilinçli davranışı fiziksel zararları azaltan koruyucu bir unsur olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Ö13'ün "o an ne yapmamız gerektiğini biliriz" söylemi ise deprem anında bilinçli davranmanın panik yerine bilgiye dayalı karar vermeyi mümkün kıldığını ortaya koymaktadır. Deprem anı doğru davranış bilinci açısından ortaya konulan ifadeler, örnek olay uygulamasının öğrencilerin deprem anında bilinçli davranmanın yaşamsal önemini kavramalarına katkı sağladığını ve öğrencilerin doğru davranışı hayatta kalma, korunma, güvenlik, başkalarına yardım etme ve doğru karar verme boyutlarıyla ilişkilendirdiklerini göstermektedir.

Öğrenci görüşmeleri, deprem sırasında doğru davranışların hayatta kalmayı sağlayan en önemli unsurlardan biri olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Öğrenciler, panik yapılmaması, güvenli bir alanda "Çök-Kapan-Tutun" hareketinin uygulanması ve merdiven ya da asansör gibi riskli alanlardan uzak durulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında doğru davranışların yalnızca kendilerini değil çevrelerindeki bireyleri de koruyabileceğini belirtmeleri, deprem anına ilişkin bilinçlerinin bireysel güvenliğin ötesine geçtiğini ortaya koymaktadır. Görüşme bulguları, örnek olay uygulamalarında elde edilen doğru davranış bilincini şöyle desteklemektedir:

- Ö13: Deprem hakkında bilinçli olduğumuz için kendimizi kurtarmak için o an ne yapmamız gerektiğini biliriz.
- Ö8: Deprem sırasında bilinçli davranırsak hayatımız güvende olur. Yaralanma, sakatlanma olmaz.
- Ö7: Hayatta kalmamızı sağlar ve bazı insanların hayatını kurtarabiliriz.

Öğrenci görüşmeleri, örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem sırasında bilinçli davranmanın önemine yönelik farkındalık oluşturduğunu göstermektedir. Öğrenciler, bilinçli davranışın deprem anında doğru karar vermeyi kolaylaştırdığını, yaralanma ve can kaybı riskini azalttığını ve hayatta kalmayı desteklediğini ifade

etmişlerdir. Ayrıca bazı öğrencilerin bilinçli davranışın gerektiğinde başkalarının yaşamını kurtarmaya da katkı sağlayabileceğini vurgulamaları, deprem anına ilişkin farkındalıklarının bireysel güvenliğin ötesine geçtiğini göstermektedir. Bu görüşler, örnek olay uygulamalarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Güvenli Yapı Bilinci Teması

Güvenli yapı bilincine yönelik “Hatay’ın Erzin İlçesi” örnek olayında, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında Hatay’ın birçok ilçesinde ağır yıkımlar ve can kayıpları yaşanırken, Erzin ilçesinde yapı denetimi ve imar uygulamalarına gösterilen hassasiyet sayesinde ciddi bir yıkımın meydana gelmemesi konu edinilmiştir. Bu örnek olay aracılığıyla öğrencilerin güvenli yapıların deprem riskini azaltmadaki rolünü fark etmeleri, yapı denetimi, imar kurallarına uyum ve sağlam yapılaşmanın insan yaşamının korunmasındaki önemini kavramaları amaçlanmıştır. Öğrencilere yöneltilen sorular doğrultusunda güvenli yapı bilincine ilişkin görüşleri incelenmiş ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin güvenli yapı bilincine ilişkin algıları, yapı güvenliği ile can kaybı arasındaki ilişkiye yönelik farkındalıkları ve deprem risklerinin azaltılmasına yönelik değerlendirmeleri içerik analizi yoluyla ortaya konulmuştur. Öğrencilerin “Hatay şehrinin bazı ilçelerinde ağır yıkımlar ve can kayıpları olmasına rağmen Erzin ilçesinde hiçbir yıkım olmaması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar sonucunda oluşan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4’te gösterilmiştir:

Tablo 4. Güvenli Yapı Bilinci Temasına İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kodlar	Frekanslar
Sağlam yapılaşmanın sağlanması	7
Belediye yönetiminin etkili olması	6
Deprem şiddeti	1
Depreme hazırlıksız yakalanılması	1
Depreme karşı önlem alınması	1

Öğrencilerin “Hatay şehrinin bazı ilçelerinde ağır yıkımlar ve can kayıpları olmasına rağmen Erzin ilçesinde hiçbir yıkım olmaması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen kodların frekansları incelendiğinde, “sağlam yapılaşmanın sağlanması” (f=7) ve “belediye yönetiminin etkili olması” (f=6) kodlarının öne çıktığı görülmektedir. Bu iki kodun diğer kodlara göre daha sık ifade edilmesi, öğrencilerin Erzin ilçesinde ciddi bir yıkım yaşanmamasını ağırlıklı olarak güvenli yapılaşma ve yerel yönetimlerin yapılaşma sürecindeki rolüyle ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Bu bulgu, öğrencilerin depremin yol açabileceği zararların yalnızca depremin doğal özelliklerine bağlı olmadığını; yapıların güvenli biçimde inşa edilmesi, yapılaşmanın denetlenmesi ve yerel yönetimlerin imar uygulamalarına yönelik yaklaşımlarının da ortaya çıkabilecek sonuçlar üzerinde etkili olabileceğini değerlendirdiklerine işaret etmektedir. Bunun yanında “depremin şiddeti” (f=1), “depreme hazırlıksız yakalanılması” (f=1) ve “depreme karşı önlem alınması” (f=1) kodlarının da öğrenci ifadelerinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu kodların daha sınırlı sayıda ifade edilmesi, bazı öğrencilerin Erzin örnek olayını depremin şiddeti, afete hazırlık ve afet öncesinde alınan önlemler gibi farklı unsurlar üzerinden de değerlendirdiklerini göstermektedir. Genel olarak kodların frekans dağılımları değerlendirildiğinde, öğrencilerin Erzin ilçesinde yıkım yaşanmamasını öncelikle sağlam yapılaşma ve etkili belediye yönetimiyle ilişkilendirdikleri; bunun yanında

depremin şiddeti, hazırlıklı olma ve önlem alma gibi unsurları da dikkate aldıkları söylenebilir. Bu bulgular, öğrencilerin deprem kaynaklı yıkımları yalnızca doğal afetin kaçınılmaz bir sonucu olarak değerlendirmek yerine, yapısal ve yönetsel önlemlerle azaltılabilecek bir risk olarak anlamlandırmaya başladıklarına işaret etmektedir.

Ö21: Sağlam yapı.

Ö10: Evleri sağlam yapmışlar.

Ö7: Hazırlıksız yakalandıklarını düşünüyorum.

Ö8: Erzin belediye başkanı Ökkeş Elmasoğlu kaçak yapılara izin vermediği için ve inceleme yaptığı için hiçbir yıkılmamıştır. Fakat Hatay'ın diğer ilçeleri inceleme yapmadığı için binalar yıkılmıştır.

Ö14: Belediye başkanı çok iyi.

Ö13: Olabilecek felaketlere karşı önlem alınmış.

Öğrenci ifadeleri incelendiğinde, Erzin ilçesinde yıkım yaşanmamasının en önemli nedeninin sağlam ve güvenli yapılaşma olduğu yönünde bir farkındalık geliştirdikleri görülmektedir. Ö21'in "Sağlam yapı" ve Ö10'un "Evleri sağlam yapmışlar" ifadeleri, öğrencilerin depremin yıkıcı etkilerini azaltmada yapı kalitesini temel belirleyici olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, öğrencilerin güvenli yapılaşmanın can kayıplarını önlemedeki kritik rolünü kavradıklarını göstermektedir. Bunun yanında bazı öğrenciler güvenli yapılaşmanın yalnızca bina kalitesiyle sınırlı olmadığını, etkili yapı denetimi ve yerel yönetimlerin sorumluluklarıyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Ö8'in "Erzin belediye başkanı Ökkeş Elmasoğlu kaçak yapılara izin vermediği için ve inceleme yaptığı için hiçbir yıkılmamıştır" şeklindeki ifadesi ile Ö14'ün "Belediye başkanı çok iyi" söylemi, öğrencilerin güvenli yapılaşmanın arkasında denetim mekanizmalarının ve kararlı yerel yönetim anlayışının bulunduğunu fark ettiklerini göstermektedir. Benzer şekilde Ö13'ün "Olabilecek felaketlere karşı önlem alınmış" ifadesi, öğrencilerin deprem riskinin ancak afet öncesinde alınan yapısal önlemlerle azaltılabileceğine yönelik bilinç geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Buna karşın Ö7'nin "Hazırlıksız yakalandıklarını düşünüyorum" ifadesi, bazı öğrencilerin yıkımları bireysel hazırlık eksikliğiyle açıklama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Güvenli yapı bilinci açısından öğrenci söylemleri, Erzin örnek olayının öğrencilerde güvenli yapı bilinci, yapı denetiminin önemi ve imar kurallarına uygun yapılaşmanın deprem zararlarını azaltmadaki belirleyici rolüne ilişkin farkındalık geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, öğrencilerin deprem kaynaklı yıkımları kaçınılmaz bir sonuç olarak değil, büyük ölçüde insan eliyle alınan yapısal ve yönetsel önlemlerle azaltılabilecek bir risk olarak değerlendirmeye başladıklarını göstermektedir.

Görüşme verileri öğrencilerin depremlerde yaşanan yıkımların temel nedenini yalnızca depremin büyüklüğüyle açıklamadıklarını, yapı güvenliği ve denetimin önemine ilişkin farkındalık geliştirdiklerini göstermektedir. Öğrenciler, sağlam binaların inşa edilmesi, yapı denetimlerinin eksiksiz yürütülmesi ve kaçak yapılaşmaya izin verilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca yerel yönetimlerin bu süreçte önemli sorumluluklar üstlendiğini ifade etmeleri, güvenli yapı bilincinin yalnızca teknik değil yönetsel boyutuyla da değerlendirildiğini göstermektedir. Bu bulgular, Hatay-Erzin örnek olayından elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir:

Ö8: Erzin belediye başkanı Ökkeş Elmasoğlu kaçak yapılara izin vermediği için ve inceleme yaptığı için hiçbir yıkılmamıştır. Fakat Hatay'ın diğer ilçeleri inceleme yapmadığı için binalar yıkılmıştır.

Ö10: Evleri sağlam yapmışlar.

Ö13: Olabilecek felaketlere karşı önlem alınmış.

Öğrenci görüşmeleri, örnek olay uygulamasının öğrencilerde güvenli yapı bilincini geliştirdiğini göstermektedir. Öğrenciler, depremlerde meydana gelen yıkımların yalnızca depremin şiddetinden değil, sağlam yapılaşma, yapı denetimi ve afet öncesinde alınan önlemlerden de etkilendiğini ifade etmişlerdir. Özellikle kaçak yapılaşmanın önlenmesi ve yapıların güvenli bir şekilde inşa edilmesinin can kayıplarını azaltacağına yönelik görüşler, öğrencilerin güvenli yapılaşmanın önemini kavradıklarını ortaya koymaktadır. Bu görüşler, örnek olay uygulamalarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Toplumsal Dayanışma Bilinci Teması

Toplumsal dayanışma bilincine yönelik “Küçük Kalplerden Büyük Destekler” örnek olayında, deprem sonrasında afetzedede çocuklar için oyuncaklarını paylaşan bir çocuğun davranışı konu edinilmiştir. Bu örnek olay aracılığıyla öğrencilerin afet dönemlerinde yardımlaşma, paylaşma, empati kurma ve toplumsal dayanışmanın önemini fark etmeleri amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin örnek olaya ilişkin görüşleri içerik analizi yöntemiyle değerlendirilerek toplumsal dayanışma bilincine yönelik bulgular ortaya konulmuştur. Öğrencilerin “Siz bu çocuğun yerinde olsaydınız en sevdiğiniz oyuncakçı hiç tanımadığınız birine yollar mıydınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar sonucunda oluşan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5. Toplumsal Dayanışma Bilinci Temasına İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kodlar	Frekanslar
Moral desteğinin sağlanması	9
Empati kurulması	3
Seçerek verilmesi	2
Oyun hakkının gözetilmesi	1
İhtiyaç sahibi olunmasının dikkate alınması	1
Arkadaşlık bağının önemsenmesi	1
Duygusal bağın gözetilmesi	1
Kararsız kalınması	1
Güven sorunu yaşanması	1

Öğrencilerin “Siz bu çocuğun yerinde olsaydınız en sevdiğiniz oyuncakçı hiç tanımadığınız birine yollar mıydınız?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen kodların frekansları incelendiğinde, “moral desteğinin sağlanması” (f=9) kodunun belirgin biçimde öne çıktığı görülmektedir. Bunu “empati kurulması” (f=3) ve “seçerek verilmesi” (f=2) kodları izlemektedir. “Moral desteğinin sağlanması” kodunun diğer kodlara göre daha sık ifade edilmesi, öğrencilerin depremden etkilenen çocuklara oyuncak göndermeyi yalnızca maddi bir yardım olarak değil, onların moralini yükseltmeye ve duygusal olarak desteklenmelerine katkı sağlayabilecek bir davranış olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. “Empati kurulması” kodu ise bazı öğrencilerin kendilerini depremden etkilenen çocukların yerine koyarak onların yaşadıkları güçlükleri ve duygusal ihtiyaçlarını dikkate aldıklarına işaret etmektedir. “Seçerek verilmesi” kodunun ortaya çıkması da yardım etme düşüncesinin bazı öğrenciler tarafından sahip oldukları eşyaların kişisel ve manevi değerleri göz önünde bulundurularak değerlendirildiğini göstermektedir. Bunun yanında “oyun hakkının gözetilmesi” (f=1), “ihtiyaç sahibi olunmasının dikkate alınması” (f=1), “arkadaşlık bağının önemsenmesi” (f=1), “duygusal bağın gözetilmesi” (f=1), “kararsız kalınması” (f=1) ve

“güven sorunu yaşanması” (f=1) kodlarının da öğrenci ifadelerinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu kodlar, öğrencilerin yardım etme davranışını oyun hakkı, ihtiyaç durumu, arkadaşlık, duygusal bağlılık ve güven gibi farklı gerekçeler üzerinden değerlendirdiklerini göstermektedir. Genel olarak kodların frekans dağılımları değerlendirildiğinde, öğrencilerin depremde etkilenen çocuklara yönelik yardım davranışını ağırlıklı olarak moral desteği sağlama ve empati kurma bağlamında anlamlandırdıkları; bunun yanında yardım etme kararını bireysel, duygusal ve sosyal etkenler çerçevesinde de değerlendirdikleri söylenebilir. Bu bulgular, toplumsal dayanışmanın öğrenciler tarafından yalnızca maddi yardım boyutuyla değil, depremde etkilenen bireylerin duygusal ihtiyaçlarının dikkate alınması ve desteklenmesi boyutlarıyla da ilişkilendirildiğine işaret etmektedir:

- Ö8: Evet yollardım. Çünkü o çocukların bizim gibi çocuklar olmasına rağmen onların bir evleri bile olmadı. Depremde evleri yıkıldı. Bu yüzden bir oyuncak bile onları sevindirebilir.
- Ö21: Yollardım. Çünkü onun da mutlu olmaya sevinmeye ihtiyacı var.
- Ö5: Yollardım. Çünkü o bölgede deprem olduğu için oyuncak onun az da olsa moralini iyileştirebilir.
- Ö14: Yollardım. Çünkü deprem bölgesindeki çocuklar korkup ağlayabiliyorlar. Onları sakinleştirecek şey oyuncaklardır ona sarılıp sakinleşmeleri için.
- Ö23: Tabii ki de yollardım. Çünkü biz de depreme yakalanabiliriz ve bir oyuncaklığımın olmasını isterdim. Onlar da istiyorlardır.
- Ö11: Yani şöyle eğer ben de bir anısı yoksa veririm. Fakat anısı olan oyuncaklarımı anneme bile dokundurmam. Mesela kuzenimin doğum günümde aldığı oyuncak 6 yıldır duruyor.
- Ö9: Yollardım. Çünkü oyun oynamak herkesin hakkıdır.
- Ö3: Yollardım. Çünkü o çocuğun belki de artık bir evi, odası, oyuncakları kalmamış olabilir. Onun da oyuncaklara, okuma kitaplarına ihtiyacı vardır.
- Ö15: Yollamazdım. Çünkü tanımadığımız insanlara verirsek ona zarar verebilirler, yabancı olduğu için.
- Ö25: Eğer yardıma muhtaçsa yollardım, eğer değilse yollamazdım. Çünkü onu çok seviyorum.

Öğrenci söylemleri incelendiğinde, depremzedelere oyuncak gönderme davranışının öğrenciler tarafından yalnızca maddi bir yardım olarak değil, aynı zamanda moral desteği, empati ve toplumsal dayanışmanın bir göstergesi olarak değerlendirildiği görülmektedir. Ö8, Ö5 ve Ö14'ün ifadeleri, oyuncakların depremde çocukların korku ve üzüntülerini azaltarak psikolojik açıdan destek sağlayacağını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Ö21 ve Ö23 ise depremde çocukların duygularını dikkate alarak kendilerini onların yerine koymuş ve yardım davranışını empati temelinde açıklamışlardır. Ayrıca Ö3 ve Ö9'un ifadeleri, öğrencilerin depremde çocukların ihtiyaçlarını ve oyun oynama haklarını önemsediklerini göstermektedir. Buna karşın Ö11, Ö15 ve Ö25'in söylemleri, bazı öğrencilerin yardım davranışını manevi değer, güven ve ihtiyaç durumu gibi ölçütlere göre değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, “Küçük Kalplerden Büyük Destekler” örnek olayının öğrencilerde toplumsal dayanışma bilincini geliştirdiği söylenebilir. Öğrencilerin depremzedelere yönelik yardım davranışını yalnızca maddi destek olarak değil; empati kurma, moral verme, psikososyal iyileşmeye katkı sağlama, çocuk haklarını gözetme ve toplumsal sorumluluk üstlenme bağlamında değerlendirmeleri, örnek olay yönteminin afet eğitiminin duyuşsal boyutuna önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Toplumsal dayanışma bilinci konusunda toplanan veriler, öğrencilerin afet sonrasında toplumsal dayanışmanın yalnızca ihtiyaçların karşılanmasıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda bireylerin umutlarını yeniden inşa eden, aidiyet duygusunu güçlendiren ve toplumsal bütünleşmeyi destekleyen önemli bir değer olarak algılamaya başladıklarını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle örnek olay uygulaması, öğrencilerde afetlere ilişkin

sosyal sorumluluk ve dayanışma kültürünün gelişimini destekleyen etkili bir öğretim aracı olarak değerlendirilebilir.

Öğrenci görüşmeleri, deprem sonrasında toplumsal dayanışmanın yalnızca maddi yardım sağlamakla sınırlı görülmediğini ortaya koymaktadır. Öğrenciler, depremzedelere moral verilmesi, empati kurulması, oyuncak ve temel ihtiyaçların paylaşılması ile onların yalnız hissetmemelerinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise yardım davranışını ihtiyaç durumu ve manevi değerler çerçevesinde gerekçelendirmiştir. Bu durum, örnek olay uygulamalarının öğrencilerde paylaşma, empati ve sosyal sorumluluk duygularını geliştirdiğini göstermektedir:

Ö8: Evet yollardım. Çünkü o çocukların bizim gibi çocuklar olmasına rağmen onların bir evleri bile olmadı. Depremde evleri yıkıldı. Bu yüzden bir oyuncak bile onları sevindirebilir.

Ö23: Tabii ki de yollardım. Çünkü biz de depreme yakalanabiliriz ve bir oyuncağımın olmasını isterdim. Onlar da istiyorlardır.

Ö9: Yollardım. Çünkü oyun oynamak herkesin hakkıdır.

Öğrenci görüşmeleri, örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem sonrasında toplumsal dayanışma bilincini geliştirdiğini göstermektedir. Öğrenciler, depremzedelere yardım etmeyi yalnızca maddi destek sağlamak olarak değil, empati kurma, moral verme ve paylaşma davranışı olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca kendilerini depremzede çocukların yerine koymaları ve her çocuğun oyun oynama hakkına sahip olduğunu vurgulamaları, öğrencilerin afet sonrasında toplumsal dayanışma ve sosyal sorumluluk bilinci geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu görüşler, örnek olay uygulamalarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Deprem Sonrası Yaşam Becerileri Teması

Deprem sonrası yaşam becerileri bilincine yönelik “Deprem Sadece Yeri Değil, Hayatları da Sarsar” örnek olayında, depremin bireylerin yaşamında yalnızca fiziksel yıkımlara neden olmadığı, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve akademik açıdan da uzun süre devam edebilen olumsuz etkiler oluşturabileceği ele alınmıştır. Deprem sonrasında yaşadığı travma nedeniyle yeni okuluna uyum sağlamakta güçlük çeken Ayşe'nin, arkadaşlarının desteği sayesinde yeniden derslerine ve sosyal yaşama uyum sağlaması konu edilmiştir. Bu örnek olay aracılığıyla öğrencilerin deprem sonrası bireylerin yaşayabileceği duygusal ve sosyal sorunları fark etmeleri, bu süreçte empati kurarak destekleyici davranışlar sergilemenin önemini kavramaları ve afet sonrası yaşamın yeniden düzenlenmesine yönelik yaşam becerileri geliştirmeleri amaçlanmıştır. Öğrencilerin deprem sonrasında travma yaşayan bireylere yönelik destekleyici yaklaşımlarını ve bu süreçte sergilenmesi gereken yaşam becerilerine ilişkin farkındalıklarını belirlemek amacıyla, “Ayşe'ye arkadaşlarının yaklaşımını nasıl buldunuz? Siz Ayşe'nin sınıf arkadaşlarının yerinde olsaydınız Ayşe'ye nasıl destek olurdunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplardan elde edilen kodlar ve frekans dağılımları Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6. Deprem Sonrası Yaşam Becerileri Temasına İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kodlar	Frekanslar
Destek olunması	14
Arkadaşlık kurulması	6
Olumsuz bakış açısı sergilenmesi	1

Öğrencilerin “Ayşe’ye arkadaşlarının yaklaşımını nasıl buldunuz? Siz Ayşe’nin sınıf arkadaşlarının yerinde olsaydınız Ayşe’ye nasıl destek olurdunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen kodların frekansları incelendiğinde, “destek olunması” (f=14) kodunun belirgin biçimde öne çıktığı görülmektedir. Bunu “arkadaşlık kurulması” (f=6) kodu izlemektedir. Bu iki kodun diğer kodlara göre daha sık ifade edilmesi, öğrencilerin deprem sonrasında travma yaşayan bireylere yönelik yaklaşımlarını ağırlıklı olarak destek olma ve arkadaşlık ilişkileri kurma bağlamında değerlendirdiklerini göstermektedir. Özellikle “destek olunması” kodunun yüksek frekansa sahip olması, öğrencilerin depremden etkilenen bireylerin yaşadıkları güçlüklerin aşılmasında çevrelerindeki kişilerin yardım ve desteğini önemli gördüklerine işaret etmektedir. “Arkadaşlık kurulması” kodu ise öğrencilerin deprem sonrasında bireylerin sosyal yaşama yeniden uyum sağlamalarında arkadaşlık ilişkilerinin önemini dikkate aldıklarını göstermektedir. Buna karşılık “olumsuz bakış açısı sergilenmesi” (f=1) kodunun yalnızca bir öğrenci ifadesinde ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu kodun sınırlı düzeyde görülmesi, öğrenci ifadelerinin genel olarak destekleyici ve kapsayıcı yaklaşımlar etrafında şekillendiğine işaret etmektedir. Genel olarak kodların frekans dağılımları değerlendirildiğinde, öğrencilerin deprem sonrasında bireylerin yalnızca fiziksel ihtiyaçlarına değil, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına da önem verdikleri; özellikle destek olma ve arkadaşlık ilişkilerini afet sonrasında yaşamın yeniden düzenlenmesi açısından önemli gördükleri söylenebilir. Bu bulgular, öğrencilerin deprem sonrası yaşam becerilerini psikososyal destek, arkadaşlık ilişkileri ve sosyal uyum gibi farklı boyutlarla ilişkilendirdiklerini göstermektedir:

Ö12: Güzel buldum. Ayşe’yi oyunlarıma davet ederim. Ona destek olurum.

Ö17: Ayşe’ye birlikte ders alma kursuna gitmeyi teklif ederdim.

Ö8: Ayşe’ye arkadaşları çok iyi davranmıştır, olması gereken de budur. Biz de bu şekilde davranırdık.

Ö20: Ayşe’nin arkadaşlarının yaklaşmasını çok beğendim. Ben de aynı şekilde Ayşe’ye destek olurdum.

Ö3: Kötü buldum. Bence Ayşe’yi anlamaya çalışmalı ve ona yardım etmelidir.

Öğrenci ifadeleri özellikle öğrencilerin Ayşe’ye yönelik yaklaşımları; sosyal uyumun desteklenmesi, psikososyal destek, arkadaşlık ilişkileri ve empati ekseninde anlam kazanmaktadır. Öğrenci söylemleri incelendiğinde, deprem sonrasında travma yaşayan bireylere yönelik yaklaşımın öğrenciler tarafından destekleyici, kapsayıcı ve anlayış temelli değerlendirildiği görülmektedir. Ö12’nin “Ayşe’yi oyunlarıma davet ederim. Ona destek olurum.” ve Ö17’nin “Birlikte ders alma kursuna gitmeyi teklif ederdim.” ifadeleri, öğrencilerin depremden bireylerin sosyal yaşama ve eğitim sürecine yeniden uyum sağlamalarında arkadaş desteğinin önemli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Benzer şekilde Ö8 ve Ö20’nin ifadeleri, deprem sonrasında bireylere karşı anlayışlı, yardımsever ve destekleyici davranmanın gerekli olduğu yönünde bir farkındalık geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Ö3’ün “Ayşe’yi anlamaya çalışmalı ve ona yardım etmelidir.” ifadesi ise öğrencilerin deprem sonrası yaşanan güçlüklerin aşılmasında empati kurmanın ve bireyin duygularını anlamaya çalışmanın önemini kavradıklarını göstermektedir. Deprem sonrası yaşam becerileri bilincine yönelik öğrenci ifadeleri örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem sonrası yaşam becerileri bilinci kapsamında psikososyal destek, sosyal uyum, arkadaşlık ilişkileri ve empatiye yönelik farkındalık geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, öğrencilerin deprem sonrasında bireylerin yeniden günlük yaşama uyum sağlayabilmeleri için yalnızca maddi desteğin değil, anlayış, iletişim ve sosyal desteğin de önemli olduğunu kavradıklarını göstermektedir.

Görüşme bulguları, öğrencilerin deprem sonrasında bireylerin yalnızca fiziksel değil psikolojik ve sosyal açıdan da desteğe ihtiyaç duyabileceklerinin farkına vardıklarını göstermektedir. Öğrenciler, depremde bireylere anlayışla yaklaşılması, arkadaşlık ilişkileri kurulması, eğitim hayatına uyumlarının desteklenmesi ve kendilerini yalnız hissetmemelerinin sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Deprem sonrasında normal yaşama yeniden uyum sürecinde arkadaş desteğinin önemine ilişkin ifadeler, öğrencilerin psikososyal destek kavramını benimsediklerini göstermektedir. Bu yönüyle görüşme bulguları, örnek olay uygulamalarından elde edilen deprem sonrası yaşam becerileri bilincini desteklemektedir:

Ö12: Güzel buldum. Ayşe'yi oyunlarımıza davet ederim. Ona destek olurum.

Ö17: Ayşe'ye birlikte ders alma kursuna gitmeyi teklif ederdim.

Ö3: Kötü buldum. Bence Ayşe'yi anlamaya çalışmalı ve ona yardım etmelidir.

Öğrenci görüşmeleri, örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem sonrası yaşam becerileri bilincini geliştirdiğini göstermektedir. Öğrenciler, depremden etkilenen bireylerin yeniden günlük yaşama uyum sağlayabilmeleri için arkadaş desteği, empati ve sosyal uyumun önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Depremde bireyleri oyunlara davet etme, eğitim süreçlerinde destek olma ve yaşadıkları güçlükleri anlamaya çalışma yönündeki görüşler, öğrencilerin afet sonrasında psikososyal desteğin önemini kavradıklarını ortaya koymaktadır. Bu görüşler, örnek olay uygulamalarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

TARTIŞMA

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, Sosyal Bilgiler dersinde uygulanan örnek olay yönteminin öğrencilerin deprem farkındalığını çok boyutlu biçimde geliştirdiğini göstermektedir. Araştırmada ulaşılan hazırlık bilinci, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve deprem sonrası yaşam becerileri temaları, deprem farkındalığının yalnızca bilgi edinme süreciyle sınırlı olmadığını; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları kapsayan bütüncül bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin örnek olaylar aracılığıyla gerçek yaşam durumlarını analiz etmeleri, neden-sonuç ilişkileri kurmaları, farklı çözüm yollarını değerlendirmeleri ve olası sonuçlar üzerine düşünmeleri, deprem olgusunu günlük yaşam bağlamında anlamlandırmalarını kolaylaştırmıştır. Bu süreç sonunda öğrenciler yalnızca depremle ilgili kuramsal bilgi edinmemiş; deprem öncesinde alınması gereken önlemler, deprem sırasında sergilenmesi gereken doğru davranışlar, güvenli yapılaşmanın önemi, afet sonrasında toplumsal dayanışmanın gerekliliği ve afet sonrası yaşamın sürdürülebilmesine yönelik davranışlar konusunda da farkındalık geliştirmişlerdir. Dolayısıyla araştırma bulguları, örnek olay yönteminin deprem farkındalığını bilgi aktarımının ötesine taşıyarak güvenli davranışların içselleştirilmesine ve öğrencilerde afetlere yönelik sorumluluk bilincinin geliştirilmesine katkı sağlayan etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, örnek olay yönteminin öğrencilerde deprem hazırlık bilincinin gelişmesine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin deprem çantasını yalnızca temel ihtiyaçların bulunduğu bir araç olarak değil, hayatta kalmayı destekleyen, aile bireyleriyle önceden plan yapmayı gerektiren ve afet öncesinde alınması gereken önlemlerin önemli bir parçası olarak değerlendirmeleri, hazırlık kavramını davranışsal bir boyutta anlamlandırmaya başladıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, örnek olay temelli öğretimin

öğrencilerin teorik bilgileri gerçek yaşam durumlarıyla ilişkilendirerek afet öncesinde alınması gereken önlemleri sorgulamalarına ve bu bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilecekleri davranışlara dönüştürmelerine katkı sağladığını göstermektedir. Nitekim afet hazırlığına ilişkin alanyazında da bireylerin afetlere karşı dirençliliğinin yalnızca afetlerle ilgili bilgi sahibi olmalarına değil, bu bilgiyi hazırlık davranışlarına dönüştürebilmelerine bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Paton, 2003). Benzer şekilde, Lindell ve Perry (2012) afet çantası hazırlama, aile afet planı oluşturma ve afet öncesinde koruyucu önlemler alma gibi davranışların bireysel afet hazırlığının temel göstergeleri olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Paton ve Johnston (2017), afetlere hazırlığın sürdürülebilir olabilmesi için bireylerin riskleri doğru değerlendirmeleri kadar, hazırlık davranışlarını günlük yaşamlarının doğal bir parçası hâline getirmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin deprem çantasının yaşamsal önemini vurgulamaları, aile bireyleriyle önceden hareket planı yapılması gerektiğini belirtmeleri ve hazırlıklı olmanın olası can kayıplarını azaltabileceğini ifade etmeleri, örnek olay yönteminin deprem hazırlığını soyut bir bilgi alanı olmaktan çıkarak günlük yaşamda uygulanabilecek somut davranışlara dönüştürmede etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu göstermektedir. Türkiye gibi deprem riski yüksek ülkelerde afet hazırlık kültürünün erken yaşlardan itibaren kazandırılması, bireysel hazırlık davranışlarının geliştirilmesi ve toplumsal dirençliliğin artırılması açısından örnek olay temelli öğretim uygulamalarının önemli bir pedagojik araç olduğu söylenebilir.

Araştırma bulguları, örnek olay yönteminin öğrencilerde deprem anında doğru davranış bilincinin gelişmesine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin deprem sırasında panik yapmamanın, güvenli bir alanda Çök-Kapan-Tutun uygulamasını gerçekleştirmenin ve doğru karar vermenin hayatta kalmayı sağlayan temel davranışlar olduğunu ifade etmeleri, depremle ilgili bilgileri yalnızca hatırlamakla kalmayıp bunları davranışsal düzeyde anlamlandırdıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, örnek olay temelli öğretimin öğrencilerin gerçek yaşam senaryoları üzerinden olası riskleri değerlendirmelerine, farklı çözüm yollarını karşılaştırmalarına ve doğru davranışın gerekçelerini sorgulamalarına olanak sağlayarak bilgiyi davranışa dönüştürme sürecini desteklediğini göstermektedir. Afet eğitimi alanındaki çalışmalar da bireylerin afet anında sergiledikleri davranışların yalnızca bilgi düzeyiyle açıklanamayacağını; doğru davranışların düzenli eğitim, uygulama ve deneyim yoluyla içselleştirildiğini vurgulamaktadır (Paton, 2003; Paton & Johnston, 2017). Benzer şekilde, United Nations Office for Disaster Risk Reduction (2015), afet risklerinin azaltılmasında güvenli davranışların erken yaşlardan itibaren eğitim yoluyla kazandırılmasının toplumun afetlere karşı dirençliliğini artıran temel unsurlardan biri olduğunu belirtmektedir. Ayrıca United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (2024), afet eğitiminin yalnızca bilgi aktarımına değil, bireylerin kriz anlarında doğru karar verebilme, panik yönetimi ve güvenli davranış geliştirme becerilerine odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin deprem sırasında panik yerine bilinçli hareket etmeyi, doğru davranışların hem kendi yaşamlarını hem de çevrelerindeki bireylerin güvenliğini koruyacağını ifade etmeleri, örnek olay yönteminin deprem anına ilişkin bilgilerin davranışsal farkındalığa dönüşmesinde etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, örnek olay yönteminin öğrencilerde güvenli yapı bilincinin gelişmesine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin Erzin ilçesinde yaşanan örneği sağlam yapılaşma, yapı denetimi

ve yerel yönetimlerin sorumluluğuyla ilişkilendirmeleri, deprem kaynaklı can ve mal kayıplarını yalnızca depremin büyüklüğüyle açıklamadıklarını; yapı güvenliği ve denetim süreçlerinin afetlerin etkilerini belirleyen temel unsurlar arasında olduğunu kavradıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, örnek olay temelli öğretimin öğrencilerin depremi yalnızca doğal bir olay olarak değil, etkileri alınacak yapısal ve yönetsel önlemlerle azaltılabilecek bir risk olarak değerlendirmelerine katkı sağladığını göstermektedir. Nitekim afet riski literatüründe de afetlerin yalnızca doğal tehlikelerden değil, yapı güvenliği, kırılganlık ve risk azaltma uygulamalarından etkilendiği vurgulanmaktadır (UNDRR, 2015). Benzer şekilde Shaw ve arkadaşları (2011), okul temelli afet eğitiminin öğrencilerde güvenli yapılaşma ve risk azaltma kültürünü geliştirmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin güvenli yapılaşma, yapı denetimi ve kaçak yapılaşmanın önlenmesine ilişkin geliştirdikleri farkındalık, örnek olay yönteminin deprem farkındalığını bireysel korunma davranışlarının ötesine taşıyarak öğrencilerde yapısal risklerin azaltılmasına yönelik bilinç geliştirdiğini göstermektedir.

Araştırma bulguları, örnek olay yönteminin öğrencilerde toplumsal dayanışma bilincinin gelişmesine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin depremzedelere oyuncak göndermeyi yalnızca maddi bir yardım olarak değil, moral verme, empati kurma ve duygusal destek sağlama aracı olarak değerlendirmeleri, afetlerin yalnızca fiziksel değil aynı zamanda sosyal ve psikolojik sonuçlarının da farkına vardıklarını göstermektedir. Bu durum, örnek olay temelli öğretimin öğrencilerin afetlerden etkilenen bireylerin yaşantılarını farklı bakış açılarından değerlendirmelerine ve toplumsal sorumluluk duygusu geliştirmelerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Nitekim afet eğitimi literatüründe, afet sonrası iyileşme sürecinde toplumsal dayanışma, empati ve gönüllü katılımın toplumun dirençliliğini artıran temel unsurlar arasında yer aldığı belirtilmektedir (Shaw vd., 2011; UNDRR, 2015). Benzer şekilde, National Council for the Social Studies (2013), Sosyal Bilgiler öğretiminin bireylerde yardımlaşma, empati ve toplumsal sorumluluk gibi demokratik değerlerin geliştirilmesinde önemli bir işleve sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin depremzedelerin duygularını anlamaya çalışmaları, onların mutluluğunu önemsemeleri ve yardım etmenin yalnızca maddi ihtiyaçları karşılamaktan ibaret olmadığını ifade etmeleri, örnek olay yönteminin afet farkındalığını değerler eğitimiyle bütünleştirerek öğrencilerde toplumsal dayanışma bilincini güçlendirdiğini göstermektedir.

Araştırma bulguları, örnek olay yönteminin öğrencilerin afet sonrası karşılaşılabilecek durumlara ilişkin yaşam becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin güvenli tahliye, sakin kalma, geçici yaşam koşullarına uyum sağlama ve depremden etkilenen bireylerin psikolojik gereksinimlerini dikkate alma yönündeki ifadeleri, afet sonrasını yalnızca arama-kurtarma süreci olarak değil, yeni yaşam koşullarına uyum gerektiren çok boyutlu bir süreç olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, örnek olay temelli öğretimin öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini analiz etmelerine, farklı çözüm yollarını değerlendirmelerine ve afet sonrasında karşılaşılabilecekleri durumlar karşısında bilinçli kararlar geliştirmelerine katkı sağladığını göstermektedir. Afet eğitimi literatüründe de afet sonrası güvenli yaşam becerilerinin toplumun dirençliliğinin önemli bileşenlerinden biri olduğu; bireylerin yalnızca afet anında değil, afet sonrasında da güvenli davranışlar sergileyebilmeleri, psikolojik uyum sağlayabilmeleri ve günlük yaşamlarını yeniden sürdürebilmelerinin afet kültürünün ayrılmaz bir parçası olduğu vurgulanmaktadır (Shaw vd., 2011; Lindell & Perry, 2012; Paton &

Johnston, 2017). Ayrıca afet sonrası psikososyal destek, güvenli karar verme ve toplumsal uyum süreçlerinin erken yaşlardan itibaren eğitim yoluyla kazandırılması, bireylerin gelecekte karşılaşabilecekleri afetlere karşı daha dirençli olmalarını sağlamaktadır (UNDRR, 2015). Bu araştırmada öğrencilerin deprem sonrasında yalnızca fiziksel güvenliği değil, psikolojik iyilik hâlini ve yaşamın yeniden düzenlenmesine yönelik becerileri de vurgulamaları, örnek olay yönteminin afet farkındalığını yaşam becerileri perspektifiyle bütüncül biçimde geliştirdiğini göstermektedir.

Araştırmanın bütüncül bulguları değerlendirildiğinde, örnek olay yönteminin öğrencilerin deprem farkındalığını yalnızca bilgi düzeyinde değil; hazırlık, doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve afet sonrası yaşam becerileri boyutlarında geliştirdiği görülmektedir. Bu sonuç, örnek olay yönteminin gerçek yaşam senaryoları aracılığıyla öğrencilerin olayları farklı bakış açılarından değerlendirmelerine, neden-sonuç ilişkileri kurmalarına, alternatif çözüm yolları üretmelerine ve kararlarının olası sonuçlarını sorgulamalarına olanak sağladığını göstermektedir. Bu yönüyle örnek olay yöntemi, öğrencilerin depremle ilgili bilgileri ezberlemelerinden ziyade, bu bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirerek anlamlandırmalarını ve güvenli davranışlara dönüştürmelerini desteklemektedir. Nitekim örnek olay yönteminin problem çözme, karar verme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği; gerçek yaşam problemlerinin öğrenme ortamına taşınmasını sağlayarak kalıcı öğrenmeyi desteklediği alanyazında da vurgulanmaktadır (Merseth, 1991; Herreid, 1994; Wassermann, 1994; Ersoy, 2017). Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay temelli öğretim uygulamalarının, öğrencilerde afet farkındalığını geliştirmede etkili ve işlevsel bir pedagojik yaklaşım olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Araştırma bulguları, örnek olay temelli öğretim sürecinin öğrencilerin deprem farkındalığına ilişkin düşüncelerini desteklediğini göstermektedir. Öğrencilerin deprem hazırlığı, deprem anındaki doğru davranışlar ve deprem sonrası dayanışmaya ilişkin farkındalıklarını yansıtan söylemler ortaya çıkmıştır. Öğrenci ifadeleri, örnek olayların deprem farkındalığı oluşturmada işlevsel bir öğrenme ortamı sunduğunu göstermektedir.

Bu araştırmanın en önemli bulgularından biri, deprem farkındalığının yalnızca deprem hakkında bilgi sahibi olma ya da deprem hazırlık davranışlarıyla açıklanabilecek tek boyutlu bir yapı olmadığını ortaya koymasıdır. Öğrenci söylemlerinden elde edilen bulgular, deprem farkındalığının hazırlık bilinci, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve deprem sonrası yaşam becerileri olmak üzere birbirini tamamlayan beş temel boyut etrafında şekillendiğini göstermektedir. Bu araştırma bulgularına dayanarak deprem farkındalığının beş temel bileşenden oluşan bütüncül bir yapı olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu bileşenler; (i) hazırlık bilinci, (ii) deprem anında doğru davranış, (iii) güvenli yapı bilinci, (iv) toplumsal dayanışma ve (v) deprem sonrası yaşam becerileridir. Bu çerçeve, gelecekte geliştirilecek öğretim programları, etkinlikler ve ölçme araçları için kuramsal bir temel oluşturabilir. Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde öğrenci ifadelerinin, deprem farkındalığının hazırlık bilinci, deprem anında doğru davranış, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve deprem sonrası yaşam becerileri olmak üzere birbirini tamamlayan beş temel boyut etrafında şekillendiği ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmada önerilen model, deprem farkındalığını yalnızca bilgi düzeyi veya deprem hazırlık davranışlarıyla açıklayan yaklaşımlardan farklı olarak, öğrencilerin deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasına ilişkin bilişsel, davranışsal ve sosyal farkındalıklarını bütüncül bir yapı içerisinde ele almaktadır. Bu nedenle modelin farklı yaş gruplarında test edilmesi ve nicel çalışmalarla doğrulanması gelecekteki araştırmalar açısından önemli görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrenci söylemleri örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem öncesi hazırlık bilincinin gelişmesine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Bulgular, örnek olay yönteminin öğrencilerde deprem öncesi hazırlık kültürünün oluşmasına ve afetlere yönelik bilinçli davranışların geliştirilmesine katkı sağlayan etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu göstermektedir.

Öğrenci söylemleri örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem anında doğru davranış bilincinin gelişmesine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin deprem sırasında bilinçli davranmayı yalnızca belirli kuralları uygulamak olarak değil; hayatta kalmayı sağlayan, fiziksel zararları azaltan, güvenliği artıran ve panik yerine doğru karar vermeyi mümkün kılan yaşamsal bir davranış biçimi olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu bulgular, örnek olay yönteminin öğrencilerin deprem anında sergilenmesi gereken doğru davranışları ezbere öğrenmelerinden öte, bu davranışların neden gerekli olduğunu kavramalarına, güvenli karar verme becerilerini geliştirmelerine ve bilinçli davranışları içselleştirmelerine katkı sağlayan etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenli yapı bilinci açısından ele alınan örnek olay uygulamasının öğrencilerde güvenli yapı bilincinin gelişmesine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin güvenli yapılaşmayı yalnızca sağlam binaların inşa edilmesi olarak değil; etkili yapı denetimi, imar kurallarına uyum ve yerel yönetimlerin sorumluluklarıyla birlikte değerlendirdikleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin depremde meydana gelen can ve mal kayıplarını yalnızca depremin büyüklüğüyle açıklamak yerine, yapı güvenliği ve afet öncesinde alınan yapısal önlemlerle ilişkilendirmeleri, depremlerin yıkıcı etkilerinin büyük ölçüde azaltılabileceğine yönelik farkındalık geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, örnek olay yönteminin öğrencilerin güvenli yapılaşmanın önemini kavramalarına, deprem risklerinin azaltılmasında bireysel ve kurumsal sorumlulukları fark etmelerine ve güvenli yapı bilincini içselleştirmelerine katkı sağlayan etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu göstermektedir.

Öğrenci söylemleri örnek olay uygulamasının öğrencilerde toplumsal dayanışma bilincinin gelişmesine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin depremzedelere yönelik yardım davranışını yalnızca maddi destek olarak değil; empati kurma, moral verme, paylaşma ve sosyal sorumluluk üstlenme bağlamında değerlendirdikleri görülmektedir. Ayrıca depremden etkilenen bireylerin yalnızca temel ihtiyaçlarının değil, psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarının da karşılanması gerektiğini vurgulamaları, öğrencilerin afet sonrası dayanışmayı çok boyutlu bir süreç olarak algılamaya başladıklarını ortaya koymaktadır. Bunun yanında bazı öğrencilerin yardım davranışını manevi değer, güven ve ihtiyaç durumu gibi farklı ölçütler çerçevesinde değerlendirmeleri, toplumsal dayanışmaya ilişkin bilinçlerini sorgulayarak gerekçelendirdiklerini göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrenci söylemleri örnek olay uygulamasının öğrencilerde deprem sonrası yaşam becerileri bilincinin gelişmesine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin deprem sonrasında

bireylerin yalnızca fiziksel ihtiyaçlarının değil, psikolojik, sosyal ve akademik açıdan da desteğe ihtiyaç duyabileceklerini fark ettikleri görülmektedir.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Sosyal Bilgiler derslerinde deprem ve diğer afet konularının öğretiminde, öğrencilerin gerçek yaşam durumlarını analiz etmelerine olanak sağlayan örnek olay temelli öğretim uygulamalarına yer verilebilir.
2. Afet eğitiminde deprem anında yapılması gereken doğru davranışların yanı sıra hazırlık bilinci, güvenli yapı bilinci, toplumsal dayanışma ve afet sonrası yaşam becerilerini kapsayan bütüncül öğretim etkinlikleri planlanabilir.
3. Deprem farkındalığının geliştirilmesine yönelik öğretim süreçlerinde, öğrencilerin gerçek yaşamla ilişki kurmalarını destekleyen örnek olay senaryolarından ve gerçek yaşam durumlarını yansıtan öğretim materyallerinden yararlanılabilir.
4. Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan öğretim materyallerinde, öğrencilerin karar verme, problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini destekleyebilecek gerçek yaşam örneklerine, güncel haberlere ve örnek olaylara yer verilebilir.
5. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, örnek olay yönteminin farklı yaş gruplarında, farklı afet türlerinde ve farklı derslerde uygulanabilirliği incelenebilir. Ayrıca örnek olay temelli öğretimin öğrencilerin afet hazırlık davranışları, afet okuryazarlığı ve risk algısı üzerindeki etkileri farklı araştırma yöntemleri kullanılarak ve daha uzun süreli uygulamalar yoluyla araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2022). *Türkiye Deprem Tehlike Haritası*.
- Aydoğdu, F., & Fofana, A. (2023, March 4–7). Depremin küçük çocuklar üzerindeki etkileri ve müdahale programları. In U. Özkaya (Ed.), *Proceedings of the 1st International Conference on Trends in Advanced Research* (Vol. 1, pp. 20–25). All Sciences Proceedings. <https://as-proceeding.com/index.php/ictar/article/view/176/127>
- Brown, L. M., Haun, J. N., & Peterson, L. (2014). A proposed disaster literacy model. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 8(3), 267–275.
- Creswell, J. W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi.
- Darga, H. (2023). 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinde çocukların yaşadıkları ve ebeveynlerinde tanık oldukları duygu durumları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (68), 23-42. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1341292>
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde doğal afetler konusunun öğretimi ve önemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 155–170.
- Ersoy, A. F. (2017). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi.

- Filiz, H. Ş. (2024). Depremi deneyimlemiş sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 6 Şubat 2023 Depremi'ne yönelik algıları. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 145-168. <https://doi.org/10.30855/gjes.2024.10.02.001>
- Herreid, C. F. (1994). Case studies in Science: A novel method of science education. *Journal of College Science Teaching*, 23(4), 221–229.
- Jonassen, D. H. (2011). Learning to solve problems: A handbook for designing problem-solving learning environments. Routledge.
- Lindell, M. K., & Perry, R. W. (2012). The Protective Action Decision Model: Theoretical modifications and additional evidence. *Risk Analysis*, 32(4), 616–632. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2011.01647.x>
- Merseeth, K. K. (1991). The case for cases in teacher education. *American Association of Higher Education*.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2020). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (4th ed.). SAGE Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programsos4567Onayli.pdf>
- National Council for the Social Studies. (2013). The College, Career, and Civic Life (C3) Framework for Social Studies State Standards: Guidance for enhancing the rigor of K–12 civics, economics, geography, and history. National Council for the Social Studies.
- Özmen, B. (2023). Türkiye deprem bölgeleri haritalarının tarihsel gelişimi ve Ankara'ya etkileri. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 710–722. <https://doi.org/10.35341/afet.1336981>
- Paton, D. (2003). Disaster preparedness: A social-cognitive perspective. *Disaster Prevention and Management*, 12(3), 210–216. <https://doi.org/10.1108/09653560310480686>
- Paton, D., & Johnston, D. (2017). *Disaster resilience: An integrated approach* (2nd ed.). Charles C Thomas.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Shaw, R., Shiwaku, K., & Takeuchi, Y. (2011). *Disaster Education*. Emerald Group Publishing.
- Slovic, P. (1987). Perception of risk. *Science*, 236(4799), 280–285. <https://doi.org/10.1126/science.3563507>
- Şimşek, A. (2007). İçerik türlerine dayalı sosyal bilgiler öğretimi. Nobel Yayın Dağıtım.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction. (2015). *Sendai framework for disaster risk reduction 2015–2030*. United Nations. <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2024). *Greening Education Partnership: Getting every learner climate-ready*. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/greening-education-partnership>
- Wachinger, G., Renn, O., Begg, C., & Kuhlicke, C. (2013). The risk perception paradox: Implications for governance and communication of natural hazards. *Risk Analysis*, 33(6), 1049–1065. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2012.01942.x>
- Wassermann, S. (1994). Introduction to case method teaching: A guide to the galaxy. Teachers College Press.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2018). Case study research and applications: Design and methods (6th ed.). Sage Publications.

Etik Metni: Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir. Çalışma kapsamında etik kurul izni Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 13.05.2024 tarih ve 446592 sayı numarası ile verilmiştir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Yazarların katkı oranları şu şekildedir: 1. yazarın katkı oranı %50'dir, 2. Yazarın katkı oranı %50'dir.

KATKI ORANI	KATKIDA BULUNAN YAZAR(LAR)
Fikir ve Kavramsal Örgü	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Literatür Tarama	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Yöntem	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Veri Toplama	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Verilerin Analizi	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Bulgular	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı
Tartışma ve Yorum	Melike Esra Yiğit - Besime Arzu Güngör Akıncı

Finansal Destek: Yazar herhangi bir kurum/kuruluştan destek almamıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Beyanı: Çalışmaya katılan tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Çalışma kapsamında oluşturulan ve analiz edilen veri setleri, editör veya hakemlerin talebi doğrultusunda sorumlu yazar tarafından sağlanacaktır. Veri setlerine ilişkin sorular için sorumlu yazarla iletişime geçilebilir.

Çıkar Çatışması: Yazarların araştırma ile ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu eser CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>) ile lisanslanmıştır.

Sorumluluk Reddi/Yayıncı Notu: Tüm yayınlarda yer alan ifade, görüş ve veriler yazar(lar) ve katkıda bulunan(lar)ın görüşleridir. IJOEEC ve/veya editör(ler), içerikte belirtilen herhangi bir fikir, yöntem, talimat veya üründen kaynaklanan kişiler veya mülke yönelik zararlardan ve ihlallerden sorumlu değildir.